

ДРАГАН СИМЕУНОВИЋ

СМЕЛИ ПЛАНИНАР

Павићева књига *Друго тело* спада у оне ретке бајковите текстове у којима толико уживате док их читате да још пре краја почињете да жалите што ће се читање ускоро завршити, па чим завршите почињете одмах испочетка како ваш ужитак не би престао.

Она без икакве сумње јесте, и ако је чаробњак Милорад Павић нечим другим не надмаши, остаће и убудуће за већину читалаца његово најпривлачније дело.

Разлог томе је ретки спој — атрактивности теме, смелости приступа великој теолошкој мистерији постојања другог тела као загонечи која се тиче свих нас (па зато књигу и читамо са додатном пажњом), и Павићевог већ одавно доказаног велемајсторског умећа литерарног ткања. Овде и сада треба гласно рећи — ако је *Хазарски речник* био најбоља Павићева књига у 20. веку, онда је *Друго тело* његова најбоља књига у 21. веку.

Ову књигу је најбоље читати у зору, рано ујутро када се преплићу ноћ и дан, сан и јава, како би се доласком дана и читањем, поуздано, као што дан односи ноћ, одстранила свака дуалност из нас, јер погрешна је наша унутрашња борба за одлагање краја садашњег тела. Право решење је друго тело. Оно што стари то су душа и тело. Дух не стари и може да потроши материју још једног, и ко зна још колико тела, а да остане вечно млад.

Фасцинантна тема умирања и оживљавања и око ње склупчане судбине главних јунака од Захарије Орфелина до самог писца и његове лепше половине, затим раскошна и до детаља, да употребимо прави израз — павићевски перфектуирана сценографија догађања којима је испуњена ова књига, као и испољена вештина склапања пророчанства помоћу свете воде, чаробног стиха и каменог прстена, па сав тај занос трагања за

решењем тајне над тајнама, мизансценски ритам ђаволског трилера који све време оспорава наше наде да бисмо могли поново живети и поново бити вољени, здрави и срећни као некад, и још много тога што неминовно плени читалачку пажњу, у највећој мери доприносе оцени ове Павићеве књиге као његовог најлепшег и најузбудљивијег дела.

Добро је што је писац био храбар па направио диван колико и зачудан преплет теолошког и љубавног романа са укусом мистерије, јер само таква једна књига-амалгам може да сплете и расплете мистерије љубави и неба, да би на крају својим открићем заправо понудила нову мистерију — ако већ постоји друго тело, шта чека њега? Шта после другог тела. Шта је вечност и шта је вечно? Милорад Павић нас овом књигом подучава да је вечна садашњост колико и пролазност љубави и да је отуда вечно човеково трагање за срећом.

Остајући увек у границама хришћанског промишљања и поред обилно унете езотерије, он смело отвара до краја неке старе и неке нове двери људске упитаности пред вечним загонеткама попут оне — има ли живота после смрти, има ли за нас другог тела које нам је, додуше тек као могућност, обећао сам Исус Христос, а које је, како нас учи Библија, имао он сам. Будући да је саздана на вери и нади, ова књига је не само добро осмишљена литература него и замишљени путоказ како доћи до сопственог другог тела.

Павићева истраживачка луцидност и храброст се на том задатку преплићу тачно у оној мери у којој он успева да исклеше решења која као магичне коцкице убеђено и убедљиво подастире пред читаоца базирајући их на споју аутентичног хришћанског става по том питању и езотеричних приступа истом, како старијег тако и новијег датума.

Прастара мистерија око које се у свом роману креће Павић добија своје животно обличје и форму љубавног заплета у форми изненадних и прелепих емотивних додира, али и грешних варничења неколико особа, тачније наоко неповезаних а заправо усудом чврсто спојених људских судбина у неколико времена и места, од Венеције 18. века до аутобиографског учешћа писца у нашем времену.

Интригантни Захарија Орфелин и мрачни Гаврил Стефановић Венцловић и њихове путене љубави, колико и на крају и на почетку ове приче и сам писац и његова љубав, налазе срећу у трагању и саможртвовању за оне које воле и који воле њих.

Неко ће се питати да ли је писац био потребан у овом роману и као његов главни лик. Јесте, пре свега зато што он оличава све нас садашње, али и зато што управо тај потез од-

ражава карактер творца романа као ни у једном другом његовом делу. Јер, Милорад Павић одиста не би био онај хваљени и смели планинар када и сам не би учествовао у том јединственом походу на највиши врх, врх који нуди откриће најузбудљивијег од свих видика, поглед на сопствено друго тело, на своје друго телесно Ја.

Ако уопште имамо могућности да комуницирамо са другим телом да ли су друго тело заправо Павићеве књиге, или је пак Захарија Орфелин први Павић, да ли је Милорад Павић Орфелиново друго телесно битисање, а његове књиге крај једне епохе. Или можда тек почетак нове? Је ли вечност од Бога, а време од ђавола? Шта је између сећања на старо и наде у ново тело? Верујемо ли сви у вечни живот већ тиме што мислимо да не можемо умрети?

Сва ова и друга питања која се отварају по читању књиге *Друго тело* нас својим одговорима воде ка компензовању патњи и душе и тела. А од љубави нема ни јаче ни боље супстанце која човека чини срећним.

Отуда је испуњеност главних ликова љубављу док се трага за другим телом својеврсна боја ове књиге која је тонира од прве до последње странице. Стога је и логично што је порука писца свима нама овде и сада: Будите срећни што год више можете. То је оно право Ја које и нама и другима треба.

Јер, како нас учи колико нас и упозорава Милорад Павић — ако љубав ставиш на последње место, после свих других обавеза, она ће тамо и остати. Срећа очито не уме да се бори зато што она није од овога света и од овог живота који је борба сама.*

* Реч о роману Милорада Павића *Друго тело* изговорена на промоцији 11. марта 2008. у Народном позоришту у Београду.